

Οικουμενικός Πατριάρχης: Η ελληνική γλώσσα διατηρεί και σήμερα οικουμενικόν χαρακτήρα

[Πατριαρχεία](#) / [Οικουμενικό Πατριαρχείο](#)

Η Α.Θ. Παναγιότης ο Οικουμενικός Πατριάρχης [Κ.Κ. Βαρθολομαίος](#) παρέστη και απηύθυνε χαιρετισμό στην εκδήλωση του Γενικού Προξενείου της Ελλάδος για τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας της Ελληνικής Γλώσσας, το απόγευμα της Τρίτης, 11 Φεβρουαρίου 2025, στο Πολιτιστικό Κέντρο της Ομογενείας στο ιστορικό κτήριο της Αστικής Σχολής Γαλατά, κατά την οποία την κεντρική ομιλία πραγματοποίησε η Ελλογιμ. κ. Μαρία Ευθυμίου, ιστορικός και

ομότιμη καθηγήτρια πανεπιστημίου.

Στην ομιλία του ο Παναγιώτατος ανέφερε ότι στην ελληνική γλώσσα αποδόθηκε ο τίτλος, **“μητρική γλώσσα του πνεύματος”** και υπενθύμισε ότι σε αυτήν γράφτηκαν μοναδικά έργα που σημαδεύσαν την πορεία του παγκόσμιου πολιτισμού:

“Αξίως και δικαίως αποτίομεν σήμερον φόρον τιμής εις την ελληνικήν γλώσσαν, εις την οποίαν ευστόχως απεδόθη ο τίτλος της «μητρικής γλώσσης του πνεύματος». Εις την ψυχήν όλων ημών φωλιάζει εν αίσθημα υπερηφανείας διά την γλώσσαν μας, την γλώσσαν των προγόνων μας και την ιδικήν μας σήμερον, που είναι το κλειδί διά την είσοδον εις τον μεγαλύτερον ίσως πνευματικόν παράδεισον της οικουμένης. Εδώ ευρίσκονται έργα μοναδικά, τα οποία εσημάδευσαν την πορείαν του παγκοσμίου πολιτισμού: Τα Ομηρικά Έπη, αι Τραγωδίαί, οι Πλατωνικοί διάλογοι, το Αριστοτελικόν corpus, η Καινή Διαθήκη, τα συγγράμματα των Ελλήνων Πατέρων και όλα τα βλαστήματα των ριζών τούτων.

Η γλώσσα μας δεν ήτο ποτέ απλώς μέσον επικοινωνίας, αλλά και φορέυς υψηλών αξιών, ήθους και πολιτισμού. Η Ελληνική είναι γλώσσα στοχαστική και ποιητική, μεγαλώνει το μυστήριον του κόσμου, αποκαλύπτει το βάθος των πραγμάτων και όχι απλώς το επιφανειακόν, παραπέμπει εις το είναι και το αληθές, όχι εις το φαίνεσθαι και το χρήσιμον. «Το ζητεῖν πανταχού το χρήσιμον ήκιστα αρμόττει τοις μεγαλοψύχοις και ελευθερίοις», γράφει ο Αριστοτέλης, δίδοντας το στίγμα της αληθείας ως ελευθερίας (Πολιτικά 1338α, 30-32), σπουδαίαν παρακαταθήκην και διά την εποχήν μας.”

Στη συνέχεια ο Παναγιώτατος μίλησε για τον σημαντικό ρόλο της ελληνικής γλώσσας στη σύζευξη του Χριστιανισμού με τον Ελληνισμό, αλλά και για τη διαχρονική συμβολή της Εκκλησίας στην διάσωση και διάδοση του ελληνικού λόγου.

“Ο γνωρίζων την ελληνικήν γλώσσαν είναι αδύνατον να μη φιλοσοφή και να μη θεολογή. Ορθώς έχει λεχθή ότι οι φιλοσοφούντες, όπου γης, «στοχάζονται ελληνικά». Κατ’ αντιστοιχίαν, δεν είναι τυχαίον το γεγονός ότι η Ελληνική κατέστη η κομβική γλώσσα και της χριστιανικής θεολογίας. Διά μέσου αυτής επετεύχθη ο μέγας φιλοσοφικός και θεολογικός άθλος, να εκφρασθή αυθεντικώς και με αξιοθαύμαστον τρόπον το βίωμα της εν Χριστώ σωτηρίας διά μέσου της ορολογίας της ελληνικής φιλοσοφίας, και να καταστή η σύζευξις Χριστιανισμού και Ελληνισμού καθοριστική καμπή όχι μόνον εις την πορείαν της Εκκλησίας και της θεολογίας, αλλά και εις την ιστορίαν του πνεύματος και του πολιτισμού.

Η θεολογία ποτέ δεν υπήρξεν «αμέτοχη πληροφόρηση» περί του Θεού. Δεν είναι δυνατόν να ομιλώμεν περί του Θεού της αγάπης και του ασβέστου πόθου του ανθρώπου διά την αιωνιότητα, και ο λόγος μας να μη γίνη ποίημα και δοξολογία. Δεν υπάρχει πεζότης εις τα της πίστεως. Η υμνολογία της Εκκλησίας μας είναι εν λογοτεχνικόν θαύμα, θεσπέσιος ύμνος εις την δύναμιν και το κάλλος της ελληνικής γλώσσης. Γενικώτερον, τα αυθεντικά θεολογικά κείμενα ευρίσκονται πλησιέστερον προς τον ποιητικόν παρά προς τον πεζόν λόγον.

Αδιαμφισβήτητος είναι η διαχρονική συμβολή της Εκκλησίας εις την καλλιέργειαν, τον εμπλουτισμόν, την διάσωσιν και την διάδοσιν του έλληνος λόγου. Ίδρυσε και ελειτούργησε σχολεία και Ακαδημίας διά την προαγωγήν της παιδείας, θύραθεν και χριστιανικής, εν πεποιθήσει ότι η γλώσσα και η πίστις έσωσαν το Γένος, μας σώζουν και σήμερον, και ότι με αυτάς συναρτάται το μέλλον μας. Η λογία ελληνική γλώσσα ηχεί και σήμερον εις τας εκκλησιαστικάς ακολουθίας, συνδέουσα μεταξύ των τους Ορθοδόξους πιστούς ανά τους αιώνας, συνδοξολογούντας τα μεγαλεία του Θεού.

Και αυτό το γεγονός μαρτυρεί περί της αδιαλείπτου συνεχείας της γλώσσης μας, συνοχής, η οποία, ως ελέχθη, «δεν είναι ιδεολόγημα, αλλά απτή γλωσσική πραγματικότητα». Η ελληνική γλώσσα παραμένει ενιαία από την αρχαιότητα μέχρι της σήμερον, παρά την εξέλιξιν και τας μεταβολάς. Ανεκτίμητον κεφάλαιον διά πάντας ημάς, όπως γράφει ο Οδυσσέας Ελύτης, είναι λέξεις, όπως «ουρανός», «θάλασσα», «ήλιος», «ελευθερία», «ηλικίας τριών χιλιάδων χρόνων και δροσερές σαν να μόλις τις ανέσυρες από τη θάλασσα, μεσ' απ' τα βότσαλα και τα φύκια μιάς ακτής του Αιγαίου' μέσα στο βαθύ γαλάζιο και την απόλυτη διαφάνεια του αιθέρος», λέξεις, «που θα τις έλεγε κανείς κυανές και που ευωδιάζουν ακόμη απ' την αρμύρα των θαλασσόχορτων» (Η Ελλάδα του Ελύτη, εκδ. Ίκαρος, Αθήνα 2021, σ. 60 -61).

Η γλώσσα της Καινής Διαθήκης δεν αποτελεί «ξένην γλώσσαν» δι' ημάς τους συγχρόνους ελληνοφώνους. Υπενθυμίζομεν όσα είχε σημειώσει σχετικώς εις άρθρον του εις την Επιστημονικήν Επετηρίδα του Πανεπιστημίου Αθηνών των ετών 1908-1909, ο διακεκριμένος γλωσσολόγος Γεώργιος Χατζηδάκης: Από τας 4900 περίπου λέξεις της Καινής Διαθήκης, 2280 χρησιμοποιούνται εις την σύγχρονον κοινήν γλώσσαν. Από δε τας υπολοίπους, 2220 κατανοούνται από όλους τους Έλληνας, ενώ μόνον περίπου 400 είναι ακατονόμητοι."

Ολοκληρώνοντας τον χαιρετισμό του, ο Παναγιώτατος είπε ότι η ελληνική γλώσσα διατηρεί και σήμερα οικουμενικό χαρακτήρα και υπογράμμισε ότι αυτή την ξεχωριστή γλώσσα, που ομιλείται για περισσότερα από τρεις χιλιάδες χρόνια, και τον πολιτισμό που εκφράζει, **“καλούμεθα να διαφυλάξωμεν εις την εποχήν της τεχνητής νοημοσύνης”**.

“Η καλή εκμάθησις της ελληνικής γλώσσης απαιτεί μεγάλην προσπάθειαν, μελέτην και πολύν κόπον. Μας αποζημιώνει όμως εκατονταπλασίως, μας εμπλουτίζει υπέρξιακώς, μας εξανθρωπίζει, μας χαρίζει πνευματικήν ευφροσύνην, μας απελευθερώνει από τον εγκλωβισμόν εις την πεζότητα, την τετράγωνον λογικήν των μηχανών και των στατιστικών δεδομένων. Μας αποκαλύπτει ότι δεν υπάρχει μόνον η μετρήσιμος πραγματικότητα, αλλά και το μυστήριο και το κάλλος, το «θαυμάζειν» των φιλοσόφων και το «θάμβος» των Μυροφόρων απέναντι εις την θείαν μεγαλωσύνην, ότι η ανθρωπίνη ζωή έχει διαστάσεις και πτυχάς, όπου «οι αριθμοί δεν έχουν καθόλου δύναμη», όπου «οι σολομώντειες λύσεις δεν έχουν πέρας».

Χαιρόμεθα διά το γεγονός ότι η ελληνική γλώσσα διατηρεί και σήμερα οικουμενικόν χαρακτήρα. Δι’ αναριθμήτους συνανθρώπους μας, η Ελληνική λειτουργεί ως πηγή εμπνεύσεως και πνευματικού προσανατολισμού. Τα έργα των εκπροσώπων της αρχαίας ελληνικής διανοήσεως και της χριστιανικής ελληνικής γραμματείας κοσμούν τας βιβλιοθήκας του κόσμου, μελετώνται και συζητούνται.

Χιλιάδες ελληνικών ή ελληνογενών λέξεων συναντώνται εις τας γλώσσας του κόσμου. Η Ελληνική παραμένει ανεξάντλητος πηγή εις την διαμόρφωσιν των βασικών όρων των επιστημών. Ελληνικάί είναι αι αξονικάί έννοιαι του παγκοσμίου πολιτισμού: λόγος, διάλογος, ηθική, πολιτική, δημοκρατία, φυσική, ιστορία, παιδαγωγική, μουσική, ανθρωπολογία, πράξεις, θεωρία και άλλαι, ων ουκ έστιν αριθμός. Όντως, η Ελληνική είναι μία «γλώσσα ξεχωριστή ανάμεσα στις 2700 γλώσσες του κόσμου».

Αυτήν την ξεχωριστήν γλώσσαν, την ζώσαν επί τρεις και πλέον χιλιετίας, το ήθος, τας αξίας και τον πολιτισμόν που εκπροσωπεί και εκφράζει, καλούμεθα να διαφυλάξωμεν εις την εποχήν της τεχνητής νοημοσύνης. Πρόκειται, βεβαίως, περί συνεχίσεως του διαχρονικού αγώνος διά την ταυτότητα της γλώσσης μας υπό πολύ διαφορετικάς όμως συνθήκας. Ιδιαίτεραν σημασίαν θα έχη εις το μέλλον, όλοι οι κληρονόμοι αυτής της πολυτίμου γλωσσικής και αξιακής παρακαταθήκης να συναισθανώμεθα το κοινόν χρέος διά την διάσωσίν της. Εάν δεν ενδιαφερθώμεν ημείς, ποίος άλλος θα το πράξη;”

Ο Παναγιώτατος ευχαρίστησε τον Εξοχ. κ. Κωνσταντίνο Κούτρα, Γενικό Πρόξενο της Ελλάδος, για την πρωτοβουλία της εκδηλώσεως, καθώς και την Ευγεν. **κ. Μαίρη Κομοροσάνο**, Πρόεδρο του Ιδρύματος Αστικής Σχολής Γαλατά, και

καλωσόρισε με εγκαρδιότητα την Ελλογιμ. Πανεπιστημιακό **κ. Μαρία Ευθυμίου**.

Τον Οικουμενικό Πατριάρχη και το πολυπληθές ακροατήριο καλωσόρισε ο Γενικός Πρόξενος της Ελλάδος στην Πόλη, ο οποίος, μεταξύ άλλων, αναφέρθηκε στον ουσιαστικό ρόλο της προσφοράς των ομογενών εκπαιδευτικών και των ομογενειακών σχολείων στη διατήρηση της ελληνικής γλώσσας και του ρωμαϊκού πολιτισμού στην Πόλη.

Ακολούθησε η πολύ ενδιαφέρουσα ομιλία της Ελλογιμ. κ. Μαρίας Ευθυμίου με θέμα, **«Γλώσσα και θάλασσα: οι δύο κίνες του Ελληνισμού»**.

Παρέστησαν οι Συνοδικοί και άλλοι Αρχιερείς του Θρόνου, Άρχοντες Οφφικιάλαιοι της Μ.τ.Χ.Ε., Εκπαιδευτικοί των ομογενειακών σχολείων, και μεγάλο ακροατήριο.

Φωτό: Νίκος Παπαχρήστου

